

Sygn. akt III CSK 357/16

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z wniosku A. G.

przy uczestnictwie C. D. , W. D. , G. K., M. K., A. P., J. P., X. P., K. P., M. S., B. S. i
A. W.

o dział spadku i podział majątku po J. P. i K. P.

oraz o zasiedzenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 9 maja 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestników C. D. i W.D.

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 10 maja 2016 r., sygn. akt II Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K. postanowieniem wstępnym i częściowym z 23 października 2015 r. w punkcie I ustalił, że przedmiotem działku spadku po J. P. zmarłym 20 czerwca 1978 r. i K. P. zmarłej 21 marca 1979 r. oraz podziału majątku dorobkowego J. P. i K. P. jest prawo własności nieruchomości składającej się z działek: (1.) nr [..]29, (2.) nr [..]05; (3.) nr [...]27; (4.) nr [...]12 położonych w miejscowości Z., objętych określoną księgą wieczystą oraz (5.) działki nr [...]5, położonej w miejscowości S., objętej inną, określoną księgą wieczystą; w punkcie II Sąd oddalił wniosek o stwierdzenie zasiedzenia tych nieruchomości.

Postanowieniem z 10 maja 2016 r. Sąd Okręgowy w K. w wyniku apelacji uczestników W. D. i C. D. zmienił częściowo zaskarżone postanowienie w punkcie II w ten sposób, że stwierdził, iż W. D. nabyła z dniem 28 września 2012 r. przez zasiedzenie udziały we współwłasności nieruchomości, opisanej w pkt I.5., należące do: M. K. (20/112), A. G. (20/112), G. K. (6/112), B. S. (10/112), J. P. (10/112), spadkobierców F. P. (20/112) i spadkobierców T. W. (6/112)"; oddalił w pozostałej części wniosek W. D. o zasiedzenie i oddalił w pozostałej części apelację.

Sąd Okręgowy stwierdził, że jedynie posiadanie przez uczestniczkę W. D. nieruchomości położonej w S., oznaczonej jako działka nr [...]5 przekraczało jej udział i uprawnienie wynikające z art. 206 k.c. Natomiast posiadanie nieruchomości składających się z działek: nr [...]29, [...]05, [...]27, [...]12 położonych w miejscowości Z. w całości było jedynie wyrazem tego, że korzystała z nich zgodnie z przysługującym jej prawem współwłasności. Sąd Okręgowy uznał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do ustalenia, iż C. D. władał przedmiotową nieruchomością w jakikolwiek sposób, jak również, że miał wolę posiadania jej dla siebie.

W skardze kasacyjnej uczestnicy W. D. i C. D. jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazali przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Stwierdzili, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które sformułowali jako pytanie: "czy w przypadku współwłasności nieruchomości wynikającej ze spadkobrania i braku umowy pomiędzy spadkobiercami o podział

nieruchomości do korzystania (podział quo ad usum) dla ustalenia zamiaru (animus) współwłaściciela – spadkobiercy zgłaszającego zarzut zasiedzenia nieruchomości ponad swój udział wystarczające dla ustalenia posiadania samoistnego jest wykazanie, że sprawował władztwo nad całą nieruchomością nie licząc się z prawami pozostałych współwłaścicieli (spadkobierców) wynikającymi z kodeksu cywilnego?".

Zdaniem skarżących skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w związku z rażącym i mającym wpływ na wynik sprawy uchybieniem przepisom postępowania art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., polegającym na nierozpoznanie przez Sąd II instancji wszystkich zarzutów podniesionych w apelacji oraz art. 684 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., polegającym na nieprawidłowym ustaleniu daty na jaką należy ustalać skład majątku ulegającego podziałowi i nieprawidłowym pominięciu zdarzeń, które nastąpiły po dniu otwarcia spadku a przed dniem dokonania podziału i jednoczesnym orzeczeniu przez Sąd II instancji, że jedna z nieruchomości objętych wnioskiem o dział spadku (nieruchomość położona w S.) została zasiedziana przez uczestniczkę W. D. z datą sprzed dokonania podziału majątku a jednocześnie, że ta sama nieruchomość miałaby nadal stanowić przedmiot działu spadku po J. P. i majątku dorobkowego J. P. i K. P., co stanowi rażącą sprzeczność zaskarżonego postanowienia i uniemożliwia jego zastosowanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien w pogłębionym wywodzie prawnym wykazać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Wymaga to przedstawienia tego zagadnienia przez odpowiednie sformułowanie jako ogólnego, abstrakcyjnego pytania prawnego o charakterze uniwersalnym, powstałego na tle określonego przepisu prawa, wskazania kontrowersji i rozbieżnych ocen prawnych, jakie wywołuje oraz wykazania, że mają one tak poważny charakter, iż konieczne jest zajęcie

stanowiska przez Sąd Najwyższy, niezbędnego nie tylko do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, lecz istotnego także dla rozwoju judykatury (porównaj między innymi orzeczenia z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 5 2002/1/11, z dnia 7 czerwca 2005 r. V CSK 3/05 i z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.).

Skarżący nie wykazali, że w sprawie występuje tak rozumiane istotne zagadnienie prawne pominęli bowiem, że Sąd Najwyższy już wielokrotnie wypowiadał się w kwestii dopuszczalności i warunków zasiedzenia przez współwłaściciela nieruchomości udziałów we współwłasności pozostałych współwłaścicieli. Sąd Najwyższy stwierdził między innymi, że posiadanie właścicielskie całej rzeczy przez współwłaściciela wyłącznie dla siebie i z wolą odsunięcia od realizacji praw do tej rzeczy innych współwłaścicieli jest możliwe, ale wymaga, aby współwłaściciel żądający stwierdzenia zasiedzenia idealnego udziału innego współwłaściciela udowodnił, że zmienił (rozszerzył) zakres swego samoistnego posiadania ponad realizację uprawnienia przewidzianego w art. 206 k.c. i uzewnętrzniał tę zmianę wobec współwłaścicieli. Zastosowanie w takim wypadku domniemania z art. 339 k.c. wymaga wykazania przez współwłaściciela, że posiada rzecz ponad swoje prawo wynikające ze współwłasności. Ze względu na szerokie uprawnienia współwłaściciela do rzeczy - konieczne jest wykazanie konkretnych faktów potwierdzających rzeczywiste przejęcie praw i obowiązków innych współwłaścicieli w sposób pozwalający im dostrzec zmianę. Surowe wymagania wobec współwłaściciela zmieniającego zakres posiadania samoistnego uzasadnione są bezpieczeństwem stosunków prawnych i ochroną własności, która narażona byłaby na uszczerbek, gdyby współwłaściciel - uprawniony do współposiadania całości - mógł łatwo doprowadzić do utraty praw pozostałych współwłaścicieli, powołując się na zmianę swojej woli, a więc elementu subiektywnego (porównaj między innymi postanowienia z 20 października 1997 r., II CKN 408/97, OSNC 1998/4/61, z 11 października 2002 r., I CKN 1009/00, z 17 stycznia 2007 r., II CSK 416/06, z 26 czerwca 2010 r., III CSK 300/09, z 2 marca 2012 r., II CSK 249/11, z 20 września 2012 r., IV CSK 117/12 i z 10 lutego 2016 r. I CSK 55/15, nie publ.).

Skarżący nie wykazali też, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a więc, że w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. Nie jest wystarczające powołanie się przez skarżącego na naruszenie przepisów postępowania i prawa materialnego wskazanych jako podstawy kasacyjne i użycie, nawet kilkakrotne, przymiotników "rażące", "oczywiste" czy "niewątpliwe" dla opisu charakteru naruszenia ani wyrażenie przekonania, że doprowadziło to do naruszenia podstawowych zasad sprawiedliwości i demokratycznego państwa prawa, jeżeli nie zostało wykazane, że Sąd drugiej instancji naruszył prawo we wskazany na wstępie, kwalifikowany sposób (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 34/01, OSNP 2004/6/100, z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004/3/49, z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, z 22 grudnia 2009 r., I CSK 395/09 i z 7 grudnia 2011r., V CSK 113/11, nie publ.).

Skarżący nie przedstawili przekonującej argumentacji jurydycznej zdolnej wykazać, że Sąd drugiej instancji rzeczywiście naruszył w sposób kwalifikowany wskazane przepisy prawa. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tej podstawie stanowi w istocie powtórzenie uzasadnienia podstaw kasacyjnych z dodaniem przymiotnika "rażąco" na określenie sposobu naruszenia przepisów przez Sąd, a uzasadnienie zarzutu rażącego naruszenia art. 684 k.p.c. wskazuje, iż skarżący przeoczyli, że zgodnie z art. 924 k.c., sąd w sprawie działowej ustala skład i stan spadku według chwili jego otwarcia, a jedynie wartość spadku, według cen w chwili dokonywania działu (porównaj m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z 27 września 1974 r., III CZP 58/74, OSNCP 1975/6/90).

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

aj